

**МАКТАБ ТАЪЛИМИДА РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ЯРАТИШ
БЎЙИЧА КОРЕЯ ТАЖРИБАСИ
КОРЕЙСКИЙ ОПЫТ СОЗДАНИЯ КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЫ
В ШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ**

**KOREAN EXPERIENCE IN CREATING A COMPETITIVE
ENVIRONMENT IN SCHOOL EDUCATION**

А.Авлоний номидаги педагогларнинг касбий ривожлантириш
ва янги методикаларга ўргатиш миллий-тадқиқот институти
100095, Тошкент шаҳар, Зиё кўчаси 6-уй
э-mail: avloniy@xtv.uz

Doctor of Philosophy in law (PhD)

Ботиров Ҳамид Ҳакимович

hamidbotirov@inbox.ru

Аннотация: Корейда мактабларнинг рақобатбардошлигини баҳолаш мезонлари ва усуллари таҳлил қилинди, ўрганиш натижасида айрим тажрибаларини миллий қонунчиликка қўллаш мумкинлиги юзасидан хулослар қилинди.

Калит сўзлар: рақобатбардошлик, баҳолаш мезонлари, усуллари, таълим тизими, ўқув жараёни.

Аннотация: Проанализированы критерии и методы оценки конкурентоспособности школ Кореи, в результате исследования сделаны выводы относительно возможности применения части опыта в национальном законодательстве.

Ключевые слова: конкурентоспособность, критерии оценки, методы, образовательная система, образовательный процесс.

Abstract: The criteria and methods for assessing the competitiveness of schools in Korea are analyzed, as a result of the study, conclusions are drawn regarding the possibility of applying part of the experience in national legislation.

Key words: competitiveness, evaluation criteria, methods, educational system, educational process.

Шарқ мамлакатларида ўзига хос анъаналар билан таълим сифатини таъминлашда янги усул ва воситаларни, инновацияларни қўллаш ва ривожлантириш борасида рақобат муҳити бир неча йиллардан буён шаклланган.

Жанубий Кореяда фақат бошланғич ва ўрта мактаблар (1-9-синфлар) мажбурий, лекин корейс мактаб ўқувчиларининг 98 фоиздан ортиғи университетга кириш учун ўрта таълимни (12-синф) тугатишни афзал кўришади.

№	Таълим даражаси	Синфлар	Ёши
1.	Мактабгача таълим	0-6	1-7
2.	Бошланғич мактаб	1-6	7-13
3.	Ўрта мактаб	7-9	13-16
4.	Юқори ўрта мактаб	10-12	16-19

Мактаб ўқувчилари ҳар 10 йилда янгиланадиган давлат томонидан тасдиқланган ўқув дастури бўйича ўқийдилар. Бошланғич мактабнинг дастлабки икки йили корейс тили, математика, ахлоқ, жисмоний тарбия ва мактаб ўқувчиларининг ижтимоий ривожланишига ҳисса қўшадиган бир қатор махсус фанларни ўргатилади (Интизомли ҳаёт, оқилона ҳаёт, завқли ҳаёт). 3-синфдан бошлаб инглиз тили, ижтимоий тадқиқотлар, аниқ фанлар, мусиқа, санъат ва бошқа умумий таълим фанлари қўшилади, улар ўқиш давомида сақланиб қолади.

Жанубий Кореядаги ўрта мактаб қуйидаги таълим муассасаларида мавжуд: умумтаълим мактаблари (умумий академик мактаблар), университетга киришга тайёргарлик кўриш учун умумий академик таълимни амалга ошириш; махсус мактаблар, университетнинг келажакдаги йўналишига мос келадиган ҳар қандай билим соҳасини (хорижий тиллар, аниқ фанлар ва бошқалар) чуқур ўрганишга йўналтирилган;

ихтисослаштирилган мактаблар касб-хунар таълимига йўналтирилган.

Кореядаги мактаблар ҳақли равишда дунёдаги энг обрўли ўрта таълим муассасалари қаторига киради. Жанубий Корея аҳолисининг ўқиш саводхонлиги, табиатшунослик ва математика билимлари бўйича ҳар йили ОЕСД ташкилоти томонидан тадқиқот ўтказилади[1.].

Мамлакат ҳукумати таълим тизимининг мониторингини қатъий назорат қилади. Ҳар йили ўқув йили охирида Кореядаги энг яхши мактаблар рейтингини тузади. Иккита асосий индикатор асос қилиб олинади - олий ўқув юртларига муваффақиятли кирганларнинг фоизи ва тест натижаларига кўра билимларни ўзлаштириш даражасига қараб белгиланади. Мактабларнинг сўнгги янгиланган рейтинглари қуйидагича:

Чонгшим халқаро хусусий ўрта мактаби, Гапеонг вилояти (<http://www.csia.hs.kr/>) - унинг битирувчилари 100% керакли университетларга ўқишга кирган;

Даевон Интернационал хусусий ўрта мактаби, Сеул (<http://www.daewon.ms.kr/>) - ўқитувчилар таркибининг муаллифлик ишланмаларидан фойдаланадиган илғор таълим муассасаси, битирувчиларнинг 98,4% олий ўқув юртларига ўқишга кирган.

Пусан шаҳридаги Пениел халқаро санъат мактаби (<http://peniel.ms.kr/>)– Жанубий Корея таълим тизимида алоҳида ўрин тутди. Эстетик тарбия ва ўқувчиларнинг ижодий салоҳиятини очишга қаратилган дунёдаги энг яхши ўрта таълим муассасаларидан бири сифатида тан олинган. Битирувчиларнинг 96,4% олий ўқув юртларида ижодий мутахассисликлар бўйича ўқишни давом эттирдилар.

Сеулдаги Ёнгхюн халқаро хусусий ўрта мактаби (<http://www.younghoon.ms.kr/>) анъанавий таълим муассасаси бўлиб, 98,1 ўқувчининг ўзлаштириши юқори натижани кўрсатган.

Жанубий Кореядаги академик баҳо мактаб турига боғлиқ. Жанубий Кореядаги университетлар баллга мос келадиган ҳарф баҳоларидан фойдаланадилар. Ушбу баҳолаш тизими АҚШ мактабларига жуда ўхшайди. Баҳолар ҳар хил рақамланган ўртача 0-5гача кўрсатади. Ўрта мактабда синфлар корейс тилидаги белгиларга асосланади, масалан, “энг зўр” “ажойиб” ёки “яхшилаш керак” деган маъноларни англатади. Ўрта мактабларда беш балллик баҳолаш тизими қўлланилади.

Ўқувчининг синфдаги нисбий сонига қараб даражаларга ажратилади. Академик баҳолар маълум бир ўқув йилида ёки бутун ўқув дастури давомида ўрганган мавзуларнинг ўлчовидир. Тўпланган баллар (баҳо) кейинги таълим даражасига кириш ва амалиёт ёки иш жойларига ариза бериш учун асос бўлади.

Жанубий Кореяда ўрта мактаблардаги олинган баллар учун ўқувчилар рақобатлашишади ва юқори натижаларга эга бўлган ўқувчиларга университетга кириши учун имтиёзлар берилади. Жанубий Кореяда ўқувчиларнинг оралиқ ва якуний босқичларда тўплаган 100 баллидан келиб чиқиб, “Э” баҳоси ўтиш баҳоси ҳисобланади. Ўрта мактаб ўқувчилари баҳоси учун сертификат қуйидаги даражаларга қараб берилади:

- А даражаси: 91-100 фоиз;
- Б даражаси: 81-90 фоиз;
- С даражаси: 71-80 фоиз;
- Д даражаси: 61-70 фоиз;
- Э даражаси: 60 фоиздан паст[2].

Хулоса қилиб айтиш керакки, Жанубий Кореяда мактабларида рақобат муносабатлари асосан ўқувчиларнинг ўқув натижаларига мувофиқ шаклланган бўлиб, улар рақобатдаги асосий мақсадларини ўқувчилар билимини баҳолаш тизими ҳамда таълимни кейинги босқичлари, яъни уларнинг олий таълимда таҳсил олишлари билан белгилашган.

Хулоса қилиш мумкинки, шарқ давлатлари мактаб таълимидаги рақобатнинг ўзига хослиги, асосан ўқувчиларни баҳолаш тизимида кўпроқ урғу берилган бўлиб, ўқувчиларни ўқишга бўлган мотивациясини оширишга хизмат

қилади. Шу билан бирга ўқувчиларни жамоавий бўлиб рақобат қилишга кўпроқ ундайди. Хорижий тажрибалардан мактаб таълимида рақобат муҳитини яратишда фойланишга хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар ва манбалар

1. <https://vseobr.com/detskoe-obrazovanie/shkolnoe-obrazovanie-v-koree/>
2. <https://www.southkoreaeducation.info/education-system/academic-grading-system-in-south-korea.html>